

§ 18 Elsäkerhet

Försvarsutskottets betänkande 2015/16:FöU12

Elsäkerhet (prop. 2015/16:163)

föredrogs.

Anf. 137 MIKAEL JANSSON (SD):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationen.

Före elektrifieringen var det svårt att flytta energi längre sträckor. Våra genier på 1700-talet, Polhem och Swedenborg, utvecklade konstgångar för att flytta energi vid olika produktionsanläggningar i gruvorna, men det var relativt korta sträckor.

Elektrifieringen ändrade om inte allt så väldigt mycket för oss, först med elkraft och sedan med elektronik. Det finns många roliga historier om hur folket på landsbygden hade sina funderingar när det finmaskiga luftledningsnätet byggdes. En bonde lär ha sagt: Ja, jag förstår att de kan dra tråden i luften, men jag kan inte förstå hur de kan borra hål i så där tunna trådar. Nåväl – bara fotogenet kommer fram blir det bra!

I dag har vi starkström överallt i våra hem och på våra arbetsplatser. Den allmänna förståelsen är bra, men installationerna görs av certifierade elektriker. Användarna klarar sig genom att använda märkt elapparat och genom att följa instruktionerna. Sverigedemokraterna ser positivt på att regelverket gällande elsäkerhet ses över. Vi menar att det är ett signum för Sverige att driva frågor om hög säkerhet och standard angående elektricitet i allmänhet. Det gäller även kompetens och yrkeserfarenhet hos utövare av dessa tjänster.

Antalet svenska elektriker som arbetar är över 20 000. De utför ett svårt och ansvarsfullt arbete, och det är viktigt att de som utbildar sig till elektriker sedan kan finna att jobben finns kvar och inte har tagits av arbetsturister från andra länder. Vi ser i dag hur marknaden för byggnadsarbetare har invaderats av utländska byggnadsarbetare, och det är en ständig diskussion om huruvida de utländska byggnadsarbetarna har samma kvalifikationer och kompetenser. Ett är säkert: Svenskar har mist jobbet, och vissa byggjobb utförs med mindre kvalitet. Detta är som vi vet en följd av EU-direktiv och vårt medlemskap i EU.

På elektrikerområdet har vi klarat oss bättre, och här står vi nu och ska besluta om nya lagar på elsäkerhetsområdet. Generellt hittar vi inga fel i förslaget, men vi vaktar svenska arbetares rätt till lika villkor. Då finns det tveksamheter.

Vi ser det som mycket olyckligt att ge oseriösa utländska aktörer juridiska möjligheter att klassificera sina anställda som auktoriserade efter endast ett års yrkesutövning i hemlandet. Visserligen ska elinstallationsföretaget säkerställa detta med ett egenkontrollprogram, men faktum kvarstår att tillfälliga yrkesutövare juridiskt sett kan räknas som auktoriserade eller fullvärdiga elinstallatörer innan de genomgår egenkontrollprogrammet.

Vi ser att det kan uppstå uppenbara juridiska oklarheter gällande vad en person med tillfällig yrkesutövning egentligen får göra. Svensk standard är av hög kvalitet när det gäller elarbeten, och vi anser att villkor likvärdiga med svensk standard bör råda för att man ska få utföra arbete i Sverige. Dock ser vi att det

finns en del olikheter i övriga Europa gällande just den generella elsäkerheten. De flesta har nog sett undermåliga elinstallationer i södra Europa, där inkommande el till en fastighet kan vara virad runt en spik i väggen för att sedan tejpas runt balkonger och hängrännor. Vi tror inte heller att säkerheten på bland annat den rumänska landsbygden är särskilt hög med svenska mått mätt.

Listan kan troligtvis göras väldigt lång angående undermåliga europeiska elinstallationer. Om sedan den europeiska elsäkerhetsstandarden ska vara likvärdig kan diskuteras, men vi anser att det finns en säkerhetsaspekt man inte ska tumma på. Vårt samhälle är dessutom högteknologiskt med mycket känslig elapparat som inte klarar av felkopplingar eller krypströmmar.

Vi ser att det finns en upphandlingsproblematik gällande underentreprenörer i flera steg – vem som egentligen utför jobben, arbetsvillkoren och kvalitetssäkring av lagstadgad kompetens. Det finns också en svart sektor där insynen är obefintlig. I verkligheten är det svårt att kontrollera vem som utför till exempel små installationer, särskilt då lägsta-pris-principen är vanlig när vanligt folk ska anlita hantverkare.

Är dessa hantverkare dessutom kringresande, dörrknackande eller oseriösa aktörer från mindre nogräknade länder uppstår flera problem gällande alltifrån skattskyldighet till försäkrings- och garantivillkor samt erforderlig kompetens. Flera av dessa problem uppstår inte enbart på grund av att själva installationerna är undermåliga utan även på grund av brister i den juridiska kompetensen.

Låt oss alltid se på verkligheten när vi stiftar lagar på arbetsmarknaden!

I detta anförande instämde Per Klarberg (SD).

Anf. 138 PETER JEPSSON (S):

Herr talman! Det ärende vi debatterar nu är betänkande 2015/16:FöU12 *Elsäkerhet*.

Elsäkerheten i Sverige är i grunden god, men självklart går det att göra förbättringar på vissa områden. Ett sådant område är lagstiftningen om elinstallationer.

Det finns ett behov av att förtydliga ansvarsförhållandena mellan företag, elinstallatör och yrkesman. Konsumenternas ställning behöver stärkas, och tillsynsmyndighetens möjligheter att utöva tillsyn behöver förbättras.

Regeringen beslutade den 22 augusti 2013 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över bestämmelserna om elektriska installationer. Utredningen tog namnet Elbehörighetsutredningen.

Herr talman! Redan den 29 januari 2014 berörde vi frågan om elsäkerhet i försvarsutskottets betänkande *Strålskydd, kärnteknisk säkerhet och explosivämnen m.m.* Vi hade då en relativt spänstig och bra debatt här i kammaren, så frågan är inte ny för oss här i riksdagen.

Utredaren överlämnade sedan i december 2014 sitt betänkande *Elsäkerhet – en ledningsfråga* till regeringen, vilket också har remissbehandlats.

För närvarande finns det inte någon samlad reglering av elsäkerhet. Det behövs, dels för att ge dessa frågor ökad tyngd, dels eftersom en sammanhållen reglering av elsäkerhet kan öka överskådligheten och förenkla tillämpningen av bestämmelserna.

Den nuvarande ordningen att elinstallatör är ett reglerat yrke har fungerat väl och bör behållas. Ansvaret för att bedriva elinstallationsarbete på ett sätt som uppfyller de krav som ställs för säkra elinstallationer behöver dock knytas till verksamheten och till den som tillhandahåller elinstallationstjänsten, det vill säga elinstallationsföretaget.

Det finns i dag inget krav på att elinstallationsarbeten ska utföras på ett sådant sätt att anläggningen ger betryggande säkerhet mot person- eller sakskada. Det behövs en allmän aktsamhetsregel för elinstallationsarbete.

Herr talman! För att säkerställa att elinstallationer uppfyller de krav som ställs med utgångspunkt i aktsamhetskravet samt att de utförs av personer med tillräckliga yrkeskunskaper behövs bestämmelser om elinstallationsföretags egenkontroll.

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till elsäkerhetslag, lag om ändring i ellagen och i lagen om hotell- och pensionatsrörelse.

De nya bestämmelserna innebär i huvudsak att alla företag som utför elinstallationsarbeten ska ha en auktoriserad elinstallatör och ett egenkontrollprogram som säkerställer att arbetet utförts på rätt sätt och av personer med rätt kompetens. Vidare innebär förändringarna att företag som utför elinstallationsarbete på någon annans anläggning måste anmäla sin verksamhet till tillsynsmyndigheten.

Såväl elinstallationsföretag som arbetstagarorganisation ser positivt på de föreslagna lagändringarna och välkomnar att de beslutas.

Det är dags att göra dessa förändringar. I slutändan gynnas konsumenterna genom förtydligande av ansvaret vid elinstallationer om något skulle gå fel.

Herr talman! Med anledning av det anförda yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationen.

Anf. 139 DAG KLACKENBERG (M):

Herr talman! Vår kollega i utskottet, Peter Jeppsson, har noga gått igenom utskottsmajoritetens uppfattning i den här frågan, så jag tänker koncentrera mig mer på minoritetens sätt att argumentera.

Jag kan börja med att yrka bifall till utskottets förslag och avslag på Sverigedemokraternas reservation. I övrigt instämmer jag i vad Peter Jeppsson har sagt.

Kraven på en elinstallation är att den som utför arbetet ska ha utbildning, praktik, erfarenhet och dessutom bedömas lämplig – en sammanfattning av den långa texten. Om man då säger ja till alla dessa tre kriterier kan man bli elinstallatör i Sverige. Det är ett så kallat reglerat yrke, vilket installationsyrken ofta är, men det finns fler reglerande yrken.

För att få branschen att fungera krävs ett samspel mellan företagen, elinstallatören och yrkespersonerna. Om det inte finns en marknad kommer det

inte att finnas några elinstallatörer, och det kommer heller inte att finnas någon möjlighet för yrkespersoner att arbeta.

Den ökade rörligheten i Europa, som av somliga kanske betraktas som en svårighet och ett problem, betraktas av andra som att Europa har gått framåt. Vi har nu en ökad rörlighet över gränserna för företag, och konkurrensen ökar.

Den fria rörligheten inom EU och EES måste värnas och ska inte hindras genom att vi ställer upp några egna regler för hur våra svenska yrkespersoner på svenska företag ska fungera.

Det finns ett yrkeskvalifikationsdirektiv som reglerar hur man kan erkänna och godkänna de kvalifikationer som alla som kommer från EU och EES har och som kommer att fungera väl. Jag tror personligen att det inte är någon större skillnad på en tysk elinstallatör, en schweizisk elinstallatör eller en svensk. Och den osäkerhet som kollegan Mikael Jansson tog upp vad gäller installatörer från Italien och kanske andra delar av Europa delar jag inte. Det är klart att vi måste värna de rörligheter som vi har funnit, inte bara för kapitalet och företagen utan även för de personer som arbetar där.

SD spelar på en främlingsrädsla som är helt onödig vad gäller elsäkerhet i Sverige. Det betänkande som utskottsmajoriteten har lagt fram visar att vi inte behöver oroa oss för elsäkerheten om en tysk elinstallatör händelsevis skulle komma hit efter det att han har fått erkännande av sina kvalifikationer.

Utskottet har alltså bedömt att de som kommer hit tillfälligt för att utöva elinstallationsyrket med hjälp av lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer också kommer att kunna göra insatser.

I Sverige talar vi om konkurrens. Om det är någonstans vi behöver konkurrens så är det väl på byggmarknaden och vad gäller elinstallationer, där det är brist på yrkespersoner. Vi skulle behöva ha ett större flöde av yrkeskvalificerade människor till Sverige för att lösa alla de flaskhalsar som finns.

Vi vill alltså ha fler yrkeskvalificerade personer till Sverige. Sverigedemokraterna vill det inte.

Anf. 140 MIKAEL JANSSON (SD) replik:

Herr talman! Främlingsfientlighet? Nej, det handlar väl mer om att det är ganska känsligt med just elinstallationer. I Sverige har vi en väldigt hög säkerhet på det området, och så vill vi gärna att det fortsätter. Det är säkert likadant i Tyskland och Schweiz, om man ska nämna just dessa länder.

Vi vill att elsäkerheten på sikt blir bra i alla länder. Det kan vi unna alla folk. Men vi ser mest till vår egen situation, att vi inte ska försämra säkerheten här.

Konkurrens är naturligtvis bra på sikt, men i det här fallet är det inte konkurrens på samma villkor. Man jobbar med mycket lägre löner och har andra villkor än de svenska elinstallatörerna.

Vi kan vara ödmjuka inför att det finns många olika behörigheter och en uppsjö med kvalifikationer. Häri ligger också vår poäng. Det är juridiskt oklart vad tillfällig yrkesutövning egentligen innebär.

Vilka kvalifikationer har de andra medlemsländerna, och vilken kontroll har de på att kvalifikationerna verkligen är uppfyllda för varje elinstallatör som kommer hit?

Anf. 141 DAG KLACKENBERG (M) replik:

Herr talman! Jag har två kommentarer. För det första är det ett misstag att tro att det är lägre löner när man utför arbete i Sverige. Dels förhindrar utstationeringsdirektivet det, dels arbetar de flesta stora bygg- och elföretag i Sverige enligt svenska regler och med svenska kollektivavtal.

För det andra är det inte upp till mig och Mikael Jansson att avgöra kvalifikationer. I och med lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer får kvalificerade människor bedöma i varje enskilt fall om en elinstallatör som vill arbeta i Sverige har de kvalifikationer som krävs för att utöva yrket i Sverige.

Anf. 142 MIKAEL JANSSON (SD) replik:

Herr talman! När det gäller elektriker är det någon typ av konkurrens som har gjort att det inte har etablerat sig så många elinstallatörer från EU-länderna i Sverige. Jag tror inte att det är prisbilden utan säkerheten som har slagit fel ut. Man har inte klarat av att etablera sig i Sverige, för man upplevs inte klara av att bygga lika säkra elinstallationer.

Dag Klackenberg har kanske svarat på det tidigare, men jag vill ändå fråga: Den här behörigheten tillfällig yrkesutövare, är det EU eller ett eget kontrollprogram som ska bestämma vem som får vara tillfällig yrkesutövare? Jag tycker att det är oklart.

Anf. 143 DAG KLACKENBERG (M) replik:

Herr talman! Att det skulle vara konkurrens som skulle ha avhållit utländska företagare från att komma hit och etablera sig på elinstallationsmarknaden tror jag inte ett skvatt på. Det är givetvis så att det har uppfattats som krångligt att komma hit. Vi hoppas att denna lagstiftning, som en majoritet i utskottet har ställt sig bakom, kommer att underlätta för utländska företag att komma till Sverige, för det behövs.

Som jag sa: Tillämpar man lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer kommer man att kunna bedöma om till och med en rumänsk elinstallatör uppfyller de krav som vi ställer i Sverige för att ha en god elsäkerhet.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 8 juni.)

§ 19 Bordläggning